

ПЕРЕВАГИ ПРИВАТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ. МІФИ ТА АРГУМЕНТИ

Приватизація державних підприємств — одна зі складових **реформи управління державною власністю**, яка впроваджується урядом України з метою зробити управління державними активами ефективним і професійним. Для цього в рамках реформи ведеться робота в двох основних напрямках:

- зменшення кількості підприємств у державній власності;
- покращення управління підприємствами, які залишаться у державній власності.

За оцінкою Міністерства економіки, у державній власності має залишитися **трохи більше ніж 100 стратегічних підприємств**. Більшість з них будуть у підпорядкуванні Уряду України. Такою кількістю можна ефективно управляти на користь головного бенефіціара — українського народу. Ще певна кількість підприємств залишаться у державній власності на період дії воєнного стану.

Перелік стратегічних підприємств, які мають залишитися у власності держави формує Міністерство економіки та затверджує Уряд. Решту підприємств Уряд передає у Фонд державного майна України для **приватизації** або ліквідації.

Необхідність приватизації

Станом на зараз в Україні більше 3 тисяч державних підприємств. З них більше 70% не працюють. Тобто фактично **працюючих державних підприємств — близько 30%**. З них майже **половина — збиткових**.

За допомогою приватизації держава може **очиститися від активів, які десятиліттями були збитковими** і стали для неї тягарем. При цьому підприємства не ліквідовуються, а продаються зацікавленим у них підприємцям, які дають нове життя цим підприємствам, тим самим **стимулюючи розвиток вітчизняної економіки**.

Успішна приватизація — **необхідна умова** ефективної реформи управління державною власністю та **подальшого економічного розвитку країни**.

Приватизація не втрачає своєї важливості під час війни, а навпаки стає ще актуальнішою. Гроші від приватизації держпідприємств відразу йдуть в державний бюджет України, а отже — **на підтримку сил оборони**. Основа доходу бюджету — податки. Отже, для держави **вкрай важливо сприяти розвитку бізнесу, який збільшуватиме податкові надходження до бюджету**.

Навіть відносно успішні державні підприємства зазвичай є менш ефективними за приватні. І не лише в Україні, це загальносвітова тенденція. Відповідно до [звіту](#) Єврокомісії про роботу державних підприємств в ЄС, державні підприємства в усіх галузях мають нижчу прибутковість, ніж приватні — на 8-32% в залежності від галузі. Приватний власник більш гнучкий у прийнятті управлінських рішень, може оперативніше реагувати на зміни кон'юнктури ринку.

Переваги приватизації

Гроші від приватизації держпідприємств відразу йдуть в **державний бюджет** України, а отже — на підтримку сил оборони. Окрім вартості активу, покупці **сплачують ПДВ та борги** підприємств перед бюджетом, які теж відразу потрапляють до бюджету.

Переможці приватизаційних аукціонів зобов'язуються протягом шести місяців сплатити **борги держпідприємств із заробітної плати**.

Найголовніше: суть приватизації — не просто у разовому надходженні до бюджету від продажу. Це насамперед – залучення інвестицій в об'єкти, що продаються. **На кожному отриману від приватизації гривню припадає 4 грн інвестицій**. Тобто приватизація держпідприємств — це поштовх до подальшого економічного розвитку країни.

В умовах війни приватизація допомагає українському бізнесу виживати, адже куплені активи використовують для **релокації бізнесу з окупованих територій** чи місць ведення активних бойових дій.

Приватизація — це можливість для розвитку brownfield-проектів. Держава позбувається тягаря, а інвестор отримує готову матеріальну та інфраструктурну базу для свого бізнесу, купуючи об'єкт з підключеними комунікаціями, необхідними ліцензіями або устаткуванням). Для приватного бізнесу це можливість швидше і дешевше запустити виробництво, ніж створювати його з нуля.

Отже, переваги приватизації очевидні для всіх сторін:

- держава (а отже, всі громадяни України) отримує гроші в бюджет спочатку від продажу об'єкту і погашення новими власниками боргових зобов'язань перед бюджетом, а потім від податків, які сплачують працюючі підприємства;
- підприємці отримують можливість придбати активи для започаткування, релокації, розширення чи подальшого розвитку свого бізнесу;
- працівники цих підприємств мають можливість отримати ринкову заробітну плату;
- мешканці громад, у яких знаходяться приватизовані підприємства, отримують користь від розвитку цих громад завдяки надходженню інвестицій, збільшенню робочих місць тощо;
- всі українці отримують користь від розвитку економіки, якому сприяє залучення приватних інвестицій, впровадження нових технологій, збільшення податкових відрахувань.

Механізми приватизації

У вересні 2022 року парламент відновив та перезапустив за новими правилами приватизацію державного майна, яка була призупинена після повномасштабного вторгнення.

Зараз відбувається так звана **“мала приватизація”** — продаються активи стартовою вартістю до 250 млн грн. Також у 2024 році буде запущено **“велику приватизацію”** — продаж об'єктів зі стартовою ціною в понад 250 млн грн.

Всі об'єкти продаються на **відкритих та прозорих онлайн-аукціонах** у системі “Prozorro.Продажі”. Інформація про продаж об'єктів завчасно з'являється на відкритих інформаційних ресурсах “Приватизація в Україні” і “Prozorro.Продажі”. Брати участь в аукціонах можуть всі охочі (крім громадян країни-агресора та осіб, що знаходяться під

санкціями). Водночас будь-яке втручання в хід аукціону неможливе. Будь-який громадянин України може слідкувати за ходом аукціону на сторінці “Prozorro.Продажі” та бачити ставки учасників, а відразу після завершення торгів розкривається інформація про самих учасників.

Приватизація через “Prozorro.Продажі” — позитивний приклад **ефективної боротьби з корупцією** на державному рівні та захисту національних інтересів держави.

Результати приватизації

Ефективність приватизації доведена на практиці: за 500 днів від її відновлення у вересні 2022 року Фонд державного майна України продав активи на суму **майже 4,4 млрд грн**. І це не фінальний фінансовий результат. Покупці при приватизації також сплатили 808 млн грн ПДВ та 1,2 млрд грн боргів перед бюджетом та по заробітній платі. Тобто загальний **економічний ефект від приватизації вже сягнув 6,4 млрд грн**.

Сумарна стартова ціна проданих об’єктів становила 1,8 млрд грн. Тобто **зростання ціни в процесі конкурентних торгів було майже у 2,4 рази**.

Є багато прикладів зростання ціни в десятки і навіть сотні разів, причому це стосується як відносно великих активів (наприклад, готель «Ермітаж» в центрі Києва, ціна на який зросла з 21,2 млн до 311 млн грн, тобто в 15 разів), так і зовсім невеликих, як то гаражі, невеликі нежитлові приміщення, теплиці (ціна на такі об’єкти іноді зростала в сотні і навіть в тисячі разів, з 370-400 грн до 0,8-1,36 млн грн).

На торгах, що відбулися, була **висока конкуренція**. В середньому за один актив змагалися понад 4 учасники.

Серед учасників приватизаційних аукціонів — як великі та середні, так і малі підприємства, ФОПи і навіть фізичні особи (56% від загальної кількості переможців аукціонів — це фізичні особи та підприємці).

Різноманіття учасників та висока конкуренція **підтверджують доступність та чесність приватизаційних процесів**.

Результати перших 500 днів приватизації засвідчують, **приватизація в Україні набирає обертів, залучаючи все більше інвесторів**.

Як великий, так і малий бізнес **зацікавлений у купівлі державних активів і готовий платити за них ринкову вартість**.

Міфи та аргументи

- **Приватизація під час війни “не на часі”/підприємства за безцінь скуплять олігархи**

Навпаки. Під час війни держава не може дозволити собі утримувати збиткові підприємства та накопичувати борги. Знайти ефективних власників, які інвестують у ці підприємства, зроблять їх конкурентоздатними, створять нові робочі місця та сплачуватимуть податки — особливо важливо саме зараз.

500 днів приватизації вже довели, що бізнес **зацікавлений у купівлі активів і готовий платити за них ринкову ціну**. Всі об’єкти продаються на відкритих та прозорих онлайн-

аукціонах у системі “Prozorro.Продажі”, на торгах висока конкуренція, а ціна на об’єкти суттєво зростає.

- ***Через приватизацію люди втраять роботу***

В умовах приватизаційних аукціонів є заборона на звільнення працівників протягом 6 місяців. Окрім того, покупець держпідприємства зобов’язується сплатити всі борги з заробітної плати (які у багатьох держпідприємств накопичувалися місяцями чи роками). Отже, працівники приватизованих держпідприємств не лише не можуть бути звільненими протягом щонайменше півроку, але й гарантовано отримують всі зароблені кошти.

Також зазвичай нові підприємства потребують нових робочих місць. Тож глобально приватизація позитивно впливає на ринок праці.

- ***На приватизації продадуть унікальні об’єкти (Лавру, Софію Київську тощо)***

Відповідно до Закону України “Про приватизацію”, об’єкти культури, мистецтва, пам’ятки, об’єкти архітектури національного значення, а також національні природні парки, заповідники та меморіальні комплекси приватизації не підлягають. Ці об’єкти залишатимуться у державній власності.

Продаж протезних підприємств під час війни

За останні 5 років частка державних компаній у виробництві протезів зменшилася з 32% до 14%. На ринок постійно виходять нові гравці, які використовують новітні технології й обладнання, ефективніші моделі залучення коштів та клієнтів.

Для збереження конкурентоспроможності державні підприємства потребують значних інвестицій, які не закладені в державний бюджет.

13 з 15 державних протезних підприємств збиткові.

Головна задача держави на сьогодні — забезпечити потребу громадян у протезуванні. У 2024 році держбюджетом передбачено збільшення витрат на протезування на 48%.

По всім ДП в протезній галузі запропоновано умову приватизації — збереження профілю діяльності. По всім протезним підприємствам, які вносяться в перелік до приватизації, є обов’язкова умова по збереженню профілю діяльності підприємств строком 10 років. Це дозволить ефективно використовувати наявні активи цих підприємств, залучити приватні інвестиції та збільшити обсяги виробництва сучасних протезів.